

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 23.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 488 Lel.

Fél évre ... 216 Lel.

Negyed évre ... 108 Lel.

Havonta ... 86 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

A vizum.

Külföldről, de főképp a nyugati államokból visszaérkező aradiak — tehát román állampolgárok — mindenkor kényszeredett összehasonlítást tesznek a külföldi és a romániai viszonyok között. Az összehasonlítás úgy gondolatban történik és ilyenkor önkéntelenül is párhuzamot vonnak a művelt nyugati államok közigazgatása, egészségügyi állami berendezése és Románia között. Miután nem esünk abba a hibába, hogy a saját szegénységünket és nagy hibánkat ne látnók be, az összehasonlításnál a mérleg mindig a nagy nyugati államok javára billen. Azok az aradiak, akik legutóbb Hollandiában, Angliában, Belgiumban, Franciaországban vagy Svájcban jártak, az irigység egy bizonyos nemével néztek arra a boldog belgára, angolra, hollandra, franciára vagy svájcra, aki minden utlevél nélkül csak úgy átrándult a francia metropolisba, vagy a Themze-parti bábéba. Mert ezeknek a szerencsés halandóknak nem kellett semmilyen hatóság előtt jelentkezniük, nem kérték el tőlük utlevelüket, nem kérdezték meg jövetelük célját, sem tartózkodásuk idejét, szabadon mehettek mindenhova és addig tartózkodhattak egy-egy városban, amíg akartak.

Kodhattak egy-egy városban, amíg akartak.

Anglia, Hollandia, Belgium, Franciaország, Svájc, sőt utabban Olaszország is egyezséget kötöttek egymás között, hogy *polgáruik minden utlevél nélkül szabadon utazhatnak egyik országból a másikba*, a határokon rájuk semmilyen utlevélvizsgálat nem vonatkozik és nem kötelesek semmilyen rendőri kíváncsiságot kielégíteni. Ez a lépés, — ha lehet ugyan ezzel az obligát kifejezéssel élni — a visszatérést jelenti a normális békeidőkhöz. Igaz, hogy mindinkább a múlttá már az az idő, amikor az ember gondtalanul felült a gyorsra és Velencéig fel sem ébredt, de ez az öt európai kulturálmag valahogy vissza akarja varázsolni a múltat, hasonlóvá szeretné tenni a szomorú 1923-at a bübajos szép 1914-hez és amint látjuk, ha más téren nem is, de az utazás terén valahogy sikerült is ez.

Rendkívül fontos dolog ez ugye közgazdasági, mint idegenforgalmi, tehát államszempontról is. A kereskedő, akit fontos üzleti ügyek kényszerítettek a külföldre, nem köteles napokat és heteket azzal eltölteni, hogy az utlevélhez szükséges okmányokat beszerezze és ha ezek megvannak, újabb heteket

várni, amíg az utlevelet megkapja, azután pedig lefizetni a szükséges vizumdíjakat, végigszenvedni a különböző határrendőrségek szigorú ellenőrző vizsgálatát, majd megérkezve utazása végpontjához, amugy is drága idejéből még elfecsérelni egy-két napot, amíg szabályszerűen tudja igazolni utazása célját és tartózkodásának idejét. Mennyit nyer a kereskedő vagy vállalkozó azzal, ha drága idejének minden percét gazdaságosan kihasználhatja. De fontos a vizum és jelentkezési kényszer megszüntetése már az idegenforgalom növelése szempontjából is. Minden nagyobb megerősítés nélkül könnyű elgondolni azt, hogy a külföldi szívesebben keresi fel azt az országot, ahol szabadon, minden korlátozás nélkül utazhatik, mint az olyant, ahol minden lépését ellenőrzik. Az idegenforgalom emelkedésével több idegen valuta is ömlik be a határok vékony csatornáján, ami minden esetben csak jótékony hatással lehet a helyi állapotrara.

Ugy érezzük, hogy valahogy Romániának is bele kellene kapcsolódnia ebbe az államok közti egyezségbe. Ha Románia nem ragaszkodnék olyan mereven ahhoz, hogy minden francia, holland,

olasz vagy svájc szabályszerű utlevéllel léphesse át az ország területét, akkor ezek az államok sem kérnék el a román polgártól az utlevelet. A különféle nemzetközi konferenciákon, tárgyalásokon és megbeszéléseken meg kellene pendíteni ezt az eszmét és nem hirtűnk, hogy a megállapodást ne lehetne létrehozni. Természetes, ez nem jelentheti azt, hogy az ellenőrzés végleg megszűnjék, mert az államnak nem érdeke, hogy a gyanús és nem kívánatos elemek szinte elárassszák az országot, de az okos és észszerű ellenőrzés mellett végleg meg lehetne szüntetni a vizumrendszert, a jelentkezési kényszert, a sok kíváncsi kérdésre való válaszadást. Az állampolgár idegenben is otthon érezné magát és Románia is belekapcsolódna a nagy nyugati államok egészségügyi vérkeringésébe. Ha ez megtörténne, úgy Páris, London, Róma, Zürich, Brüsszel nem esnének oly távol Romániától.

Illetékes helyeken gondolkodni kellene ezen a fontos kérdésen. A gondolkozás után cselekedni is lehet. A legékesebb külpolitikai expozénál is többet ér egy okos és észszerű, a polgárság érdekeit elősegítő egészséges intézkedés.

Ferenc Ferdinánd szerelme

(Utazni küldték, hogy elszakítsák Chotek Zsófiától.)

Ferenc Ferdinándról a következő érdekes részleteket írja Wölfling Lipót följegyzéseiben, a volt trónörökös általános jellemraiza után:

1892 őszén elhatározták, hogy Ferenc Ferdinándot világméretű utra küldik. Ugy mondták, hogy a főherceg tüdőbajos és az orvosai tengeri levegőt ajánlottak neki. — Azonfelül az utazás némiképp kiszélesíti majd a szemhatárát. Volt egy harmadik ok is és tudtommal ez volt a legnyomósabb: utazni küldték a főherceget, hogy felejtse el nagy vonzalmát Chotek Zsófia grófnőhöz, Izabella főhercegné szony udvarhölgyéhez. El akarták szakítani a grófkisasszony mellől, hogy másfelé tereljék a gondolatait. Ez nagyon rossz és hatástalan módszer. Én úgy sejttem, hogy Ferenc Ferdinándban éppen az óceánon, a tropusok ege alatt érlelődött meg a szándék, hogy Cho-

tek Zsófiát feleségül veszi. Olyan „csakazértis” ember volt, akinek elég valamit megtiltani s máris biztosak lehetünk benne, hogy már dachbót is megteszi.

Én akkoriban sorhajóhadnagy voltam és behajóztak öfelsége „Erzsébet császárné” hajójára, amely Ferenc Ferdinándot a világméretű utjára volt viendő s amelynek az volt a sorsa, hogy husz esztendővel később Kiau-Csauban a levegőbe repüljön. Az 1892. év december 6-án szállt tengerre az „Elisabeth” a trieszti kikötőből. Én a hajó fedélzetén maradtam 1893. május végéig és csak Ausztráliában, a sidney-i kikötőben szálltam partra.

Az egész idő alatt egy asztalnál étkeztünk és résztvettem a társalgásban, amely Ferenc Ferdinánd és kísérete közt folyt.

Az élet a hajón meglehetősen egyhangú volt, ám Ferenc Ferdinánd életmódja mégse volt túlságosan szabályozott. Többnyire kilenc órakor mutatkozott először, de nagyon gyakran később is,

főképp, ha nem volt semmi érdekes látnivaló, vagy ha az előző éjszakán sokáig együtt maradtunk. Egy órakor volt az ebéd, este nyolckor a vacsora. Ferenc Ferdinándnak megvolt a maga külön szakácsa. Ebéd és vacsora mindig nagyon sokáig tartott. Sokat ittunk. A főherceg nagyon sok italt elbirt. Alkalom lett volna élégszer, de én sohasem láttam részegen. A főherceg jóformán mindig pezsgőt ivott. A pezsgőt a lakomák legvégén cognac követte. Ittunk, ittunk, bele a kései délutáni és éjszakai órákba. A végén kissé nehéz lett Ferenc Ferdinánd nyelve, nem minden szavát lehetett megérteni, de összefüggés nélkül dolgokat nem beszélt össze. Mindig tudta, hogy mikor érkezett el az ágybadóls ideje.

Miről beszélgettünk az egész hosszú idő alatt? Az első és a nagy szó persze Ferenc Ferdinándot illette meg. Ő ügyetlen elbeszélő volt és nem valami kellemes csevegő. Szokása volt, hogy apró, semmitmondó mondatokat több-

szőr egymásután ismételt. Volt néhány szava is, amit mintha kényeszer alatt állna, minduntalan megismételt. Ez a rossz szokása nyilván az audienciákról származott, ahol a kihallgatást adó, mialatt valaival beszélt, folyton arra gondolt: mit mondok vajon a következőnek? Innen eredhetett Ferenc Ferdinándnak az a minduntalan, szinte borzasztó gyakorisággal visszatérő és a zavart leplező fordulata: Szép, szép, szép... E közben nem gondolt semmire. Ferenc Ferdinánd asztali beszélgetéseink jól kivethető alaphangja az elégedetlenség volt.

Az alatt az öt hónap alatt, amit együtt töltöttünk, sok mindenféle kérdés került szóba. Az angol világbirodalom, melynek rengeteg gyarmata mellett elhajóztunk, Oroszország, amellyel nemrég ősz szétválásunk volt, melynek utórezgésai még érezhetőek voltak, Vilmos császár, a gyarmatügy általában, a mi öreg császárnk, mozgósítás, tüzértség, a magyar egyházpolitika, északi és déli szlávok,

Ahol a százezres bankjegy készül.

— Látogatás egy berlini újságpalota nyomdájában. —

(Az *Aradi Közlöny* berlini tudósítójától.) Egy hatalmas újságpalota a Zimmerstrasse táján, abban a berlini újságnegyedben, amelynek egynémely épületén még ma is meglátszanak a spartakisták géppuskái által vert sebek. Az udvaron két állig fölfegyverzett rendőr sétál, ám különben csendes, elhagyott csendes, a rotációs gépek nem zakatolnak benne. A szedőtermek üresek, a gépek viaszos vásszonnal leboritva. Vasajtó vezet a szentélybe, ahol a Reichsbank megrendelésére a százezrest gyártják, mert az egykori nagy újságnomdának ma bankjegyek előállítására az egyetlen munkája. — Az ajtó csak annyira nyílik meg a kopogtatásra, hogy be lehet nyújtani rajta a Reichsbank vezetőségétől kapott engedélyt, amelynek tüzetes megvizsgálása jó néhány percig tart. Csak azután nyílik meg egészen az ajtó, hogy nyomban be csapódjék a látogató mögött.

Egy csomó apró szoba következik, valamennyiből egyetlen ajtó vezet a másikba és minden ajtó előtt őrszem vigyáz. Olyan ez a nagy nyomda, mint valami nagy börtön. Minden kis szobának megvan a maga drágalátos kincse, a mit őrizni kell, mindenik szobában milliórdok fekszenek. Magas polcokon van felhalmozva a bankjegyek nyomására szolgáló papír, a melyet ötszáz ivenkint ad ki a Reichsbank nyugta ellenében és a mivel a lehető leggondosabban el kell számolni a nyomdának, ne-

Es egyszer este, amikor nagyon sokat ivott, elárulta unokafivérem, hogy Chotek Zsófia miatt kellett utra kelnie. És kivették belőle az ígéretet, hogy nem is ír neki. Ez a mondat, melyet leggyakrabban hallottam tőle, így szólt:

— Vajjon mit csinálnak most az én szarvasaim és zergéim?

Nyilván azt hitte, hogy a vadállományra vágyakozik az olyan ki tűnő vadász után, amilyen ő volt. Sokat, nagyon sokat beszélgettünk az otthonról. Ha erre fordult a szó, Ferenc Ferdinándból még szenvedélyesebben tört ki a vágy, bárha már vége volna ennek az utazásnak. Akkor Konopischtben rendbehozta a nagy melegházakat, ahol távollétében tudja isten mi minden történik, amíg ő nincs odahaza. Valami, amit már nem lehet jóvátenni, vagy valami, amit ő másképp szeretett volna. Így maradt meg emlékezetemben már akkor küssé nyers hangjának lejtése, mintha a panasza és az aggodás bizonyos keverékével. Ez volt jellegzetes magatartása. Hátha történik valami, amiről őt nem kérdezik meg? Konopischtben, vagy a birodalomban.

hogy egyetlen darabka is avataltan kezekbe kerüljön belőle. Minden egyes iv-husz darab bankjegy előállítására szolgál, és a próbanyomatok számára külön színes papír áll rendelkezésre, amelyet azonban a nyomdának makulaturaképpen vissza kell szolgáltatni a birodalmi bankba, mióta megtörtént, hogy ilyen próbanyomatokkal nagy visszaéléseket követtek el. A másik szobában őrzik a bankjegyek lemezeit, amelyeket a Reichsbank külön ide delegált alkalmazottja minden reggel kiad a gépmeisternek és minden este ismét elzár egy Wertheim-szekrénybe.

A harmadik szobában állnak a gépek — hat gép — amelyek az iv-papírosra reányomják a száz-ezermárkást, nyolc szímben, míg csak a legutolsó gép reá nem nyomja a bankjegyre a számot és a sorozatot. A szomszédos szobában három fiatal leány széjjelvagdalja az iverket és továbbadja a széjjelvagdalt bankjegyeket az ötödik szobába, ahol megszámozzák és húszával kis csomagokba osztják el őket. Tizenkét fiatal leány ül ebben a szobában és nem tesz egyebet nyolc órán át naponta, mint számolja a százezreseket, milliókat és százmilliókat, olyan napi bérért, amiből a legcsekélyebb „fényűzést“, a legkisebb „luxust“ sem engedheti meg magának. Két idősebb hölgy ellenőrzi a leányokat, egy tábornok özvegye, valóságos kegyelmes asszony, az egyik, aki évekkor ezelőtt bizonyára nem sejtette volna, hogy ebben a szürke kis szobában fog valaha ülni, ahová csak egy szűk udvar bányadt napvilága süt be és ahonnan sohasem lehet látni a kék égnek egyetlen csücskét sem. *Negyven milliárd* márka értékű bankjegyet produkál ez a nyomda naponta és negyven ilyen nyomda dolgozik Németországban hetek óta azon, hogy előteremtse azt a rengeteg papírpénzt, amely áradó tengerként fenyegeti elnyeléssel a német gazdaságot.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Mulatságok.

— Az Aradi Athletikai Club f. hó 18-i telepünnepévének programja már csaknem teljes egészében kiépült. Az ünnepségen virsli- és sör-sátor, cukrászda, konfetti-sátor, virág- és trafik-sátor, pezsgősátor, cigánycsárda, ezenkívül tombola, szürcsehalászat, vándorkabaré, bar, stb. felállításával igyekezik az agilis rendezőgárda a közönség szórakozásáról a legmesszebbmenően gondoskodni. A sátrakban Laczay Endréné elnökletével dr. Robu Jánosné, Beregszászy Lajosné, Braun Gusztávné, özv. Csillag Lajosné, Holló Istvánné, Kintzig Cézáné, Marossy Miklósné, Nedeccuné, Obetzó Mihályné, Probst Böske, Szabolcsy Jánosné. Úr. Szalay Károly-

né, Stauber Józsefné és Vojtek Kálmánné vezetésével Arad legszebb hölgyei fáradoznak azon, hogy az ünnepség közönsége jól érezze magát. Ezenkívül tréfás sportmutatványok, vándorénekesek, katona- és cigányzenekarok és sok más meglepetés szórakoztatja a közönséget. Az ünnepély tiszta jövedelme a club megsérült és beteg játékosai gyógykezelési költségeinek fedezésére fordítatik és így a jótékony cél is teljesen indokolttá teszi azt a nagy érdeklődést, amely Arad összes társadalmi köreiből megnyilvánul a telepünnepélyt illetően.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ARADI PROBLÉMAK.

Végre egy igaz irás.

Az az érdekes probléma, amit lapunk hasábjain felvetettünk, hogy miképp viselkedjék a hivatalnoktárs, vagy a hivatalfőnök a nőalkalmazottal szemben, visszhangra talált. Egymásután kapjuk az érdekesebbnél érdekesebb leveleket, amelyek mind ezzel a kérdéssel foglalkoznak. A mai postából az alábbi érdekes levelet publikáljuk. — Mindenki olyan véleményét formálhat róla, amilyent akar, de hogy a levélírónak sok te kintben igaza van, az kétségtelen. Ime a levél:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nem vennék tollat a kezembe, hogy valami problémához hozzászóljak, de ezúttal hivatva érzem magam erre, miután tíz éves tapasztalataim vannak ezen a téren. Sajnos, nem részesültem abban a szerencsében, hogy a természet törvényei szerint családi életet éljek és így már tíz esztendeje küzdök a férfi-kollégákkal. Hígyjék meg, a legtöbb férfi, legyen az nős, vagy legényember (nős emberek még rosszabbak, mert tudjuk róluk, hogy van egy nőjük és így közlékenyebbek vagyunk velük szemben és tartózkodásunk is alábbhagy az azt gondolva, hogy nem olyan éhese a nőre, pedig éppen ezáltal jutunk kelepébe) s viselkedjék az a nő bár angyal módjára, a férfi mégis megkísérli, hogy birtokába vegye őt, mert a férfi természeténél fogva szereti a változatosságot és minden nőben prédat lát. (Elhallgatom, hogy milyen örömmel kérdezzetik egymástól a jóbarátok: „mikor teszel már szalma?“)

Vegyünk csak egy főnököt vagy vezetőállásban levő hivatalnokot. Ha az komolyan akarja azt a nőt, akit megfizet és akinek a megélhetését biztosítja, a nő nem képes neki ellentállni, mert a legtöbb esetben a nőalkalmazott veheti a sátorfáját.

Nagy igaz Asszonyok! Önök-höz szólok, mert a legtöbb esetben szemet hunynak, nem tudom a házi háke kedvéért, vagy mert annyira biztosnak érzik magukat a házasság szent kötelékében, hogy semmitől sem tarthatnak. Ha egy küssé-űb fáradtságot vennék és az-üket jobban ellenőriz-

nek — ezzel nem azt akarom mondani, hogy folyamatos féltékenységgel megkeserítsék az életüket — sok esetben több megértéssel lenne a főnök a nőalkalmazott és a feleség iránt is és nem lenne oly szédületes az úr, hogy a minden támasz és segítség nélkül álló nő felett az erősebb férfi mindig győzne.

Mindig csak a nő, a kolleganő a vesztes, mert a fiatalság elmúlik, vele együtt megtörik a varázs is és a Főnök úr is tovább szereti a változatosságot, a Nagyságos Asszonyok tovább sem törődnek a szegény hivatalnoknő odaadó kötelességteljesítésével. Így a hivatalnoknő szolgálatában megerősödve, mindenkivel meghasonolva, legényasszony lesz s még olyan sem akad, aki megsírassa és mint a róta mondja „szereitőnek lenni, utolsónak lenni, az asszonyok között utolsónak lenni s temetőbe is egyedül kimenni.“ Teljes tisztelettel: *Egy tíz éve szorgalmas olvasója az Aradi Közlönynek.*

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Liliomtipró színész.

(A táncos-komikus és a kis kórystalány.)

A *Nagyváradi* című lap írja a következőket: Botrányok sorozatában nem először került tollra Pattanttyus A. Manó színész neve. — Legutóbb egy színésztársát inzultálta minden ok nélkül. Most azonban oly súlyos dolgot követett el Pattanttyus A. Manó, ami már a büntető törvénykönyv paragrafusaihoz ütközik és meglehetősen súlyos büntetést von maga után. A rövid tényállítás az, hogy Pattanttyus felesége kölcsön szöktá adni piros csizmáját a kórus egyik nagyon fiatal nőtagjának. A kis kórystalány a színház körül nőtt fel, apja műszaki munkás a színháznál, s a bájos kis lányt mindenki nagyon szerette. Szóval a tizenhat éves kislány a piros csizmáért felment Pattanttyus lakására. Pattanttyust egyedül találta. Ez rázárta az ajtót, leteperte, betömte a száját és erkölestelen merényletet kísérelt meg a kis kórystalány ellen, aki nem tudott védekezni. Büntös kísérlete azonban az orvosi vizsgálat szerint nem sikerült, de összekarmolta, és véresre sebezte a szerencsétlen gyermeket. A színháznál hallatlan izgalmat keltett a hír. Meg akarták lincselni Pattanttyust, akinek nem az első esete már ez a tegnapi. A télen egy másik, tizenkét éves színészgyereken akart erőszakot venni, de akkor megakadályozták és néhány pofonnal meg is uszta az ügyet. A meggyalázott kórystalány szülei tegnap az olasz-i rendőrkapitányságon feljelentették Pattanttyust, ahol megindították a vizsgálatot. Kihallgatásra még nem került a sor.

Arról értesülünk, hogy Pattanyus táncos Kórnikus szerződését célból tárgyalásokat folytat az aradi színház igazgatóságával. A Kórnikust mindenestre „jó hír” előzi meg.

oooooooooooooooo

Görög ruha

és abroncs szoknya.

(Mit viselnek a budapesti divathölgyek?)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) A modern divatkréációk szeszélyes és fantasztikus összeállításai régi stílusú ruhákak. A fantázia pillanatra megáll, noha segítségére jött a legelőkelőbb iparművészet stilizáló ereje. Visszakivánczolunk az eredeti stílusokhoz. Így ébredt föl a századokon át epedve idézett „boldog Hellasz” egyszerűsége. Az ingszerű nyári ruhák idézték föl, de nem az átvett peplonos stílust, melyet leginkább színpadi célokra tudtak elkészíteni, hanem a két részből álló, könnyed görög ruhát. Felsőrésze bluzszerű, mely redősen omló le a vállakat összekapcsoló gyöngycsattokból, szabadabb és lengőbb, mint a francia matröz bluz és csipőig redőzi be az alakot. Ott alig észrevehető, stílusosan kombinált zsinórszalag fogja össze lágyan, aztán következnek a szoknya, melynek szépségét könnyedén omló redőzet alkotta, tehát akár selyem, akár finom gyapótból készül, puha anyagot kell alkalmazni. A széleken börtöző örök szép meander-dísz azonban kicsit uniformisszerűvé, unalmassá változtatná; ettől az eredetiségtől el kell térni, másfelte nációk himző stílusát keresve. Legszebb a vad és meleg színeket harmonizáló nagygyar stílus. Ez a ruha fogadásra, délelőttre, esetleg strandra ugyan nem be a divatba, mint a japán kimonó: talán örökre.

Ez a stílus, mely a kebelalatti derék részt szorítja, a csipőt nagyon is kiemeli a mesterségesen előidézett karcsúsáért cserébe, tehát fűző, nagyon előnyös természetű. Amellett egyedül nem lehet fölvenni. — Egyetlen hájos szépségét, a kebel alatt elhúzó és a hátán csokorba kötött széles szalagot ma már lezsérbőben kombinálják, uszálya kissé nehézkese, csak tróntermekbe való — a mi legujabb, széles szalagban kigyzó, néha oldalról szaladó uszálymotívumaink mellett.

Bizarr gögijében hivalkodva ragyog még a modellek között a francia abroncsos szoknya. Csak a külső csipkehuzat őrizte meg eredetiségét, egyébként átkombinálták. Dereka két selyemlappal áll elől és a hátán, mely decolletage-ának vállai keskeny, tompafényű gyöngyből vannak. Ez a két selyemlappal derék plüssé ingből nyílik ki, mint a viráglevél. A plüss

pőig selyem fátolszoknyácska bozul, de nem omló stílusban, hanem abroncsra kifeszítve, mint a nyitott ernyő. Ebből a kifeszített abroncsból ereszkedik alá a selyemfátolszoknya, irizáló indákkal és sűrű levelekkel. A modell-baba madame Tallien óriási kalapjával egészíti ki ennek a különös ruhának stílusát, karmozdulata is alkalmazkodik, amint legyezőjét felnyitja. Látszik rajta, hogy nem kíván népszerű lenni. Merész, szinte kötődő, kihívóan terpeszkedik a titkok előtt: tökéletesen francia.

oooooooooooooooo

A beteg tisztviselő

nem kapta meg fizetését.

(Dr. Barbura Sever helyettes törvényeséki elnök humánus közbelépése.)

Különös és szokatlan panasszal járult ma dr. Barbura Sever táblabíró helyettes törvényeséki elnök elé Smikál Marcel radnai járásbírósi tisztviselő. Smikál Marcel már több éve van a radnai járásbírósi szolgálatban. — Rokkant, tüdőbeteg ember, aki feleségét és két kis gyermekét minimálisan csekély havi fizetéséből tartotta fenn. A tisztviselő májusban annyira erőt vett gyógyíthatatlan betegsége, hogy orvosa tanácsára szabadságot kért Popoviciu Péter radnai vezetőjáráshírótól, aki azonban ezt megtagadta. A fiatal nagybeteg tisztviselő néhány napig még feljárt hivatalába, de kínzó betegsége akadályozta hivatala ellátásában. Bejött Aradra és itt a törvényeséki orvosszakértőivel: dr. Bradean Athanaz vármegyei főorvossal és dr. Auszterweil Lászlóval megvizsgáltatta magát, akik súlyos betegnek találták Smikál Marcellt és javasolták a törvényeséki elnökségnek, hogy a tisztviselőt három hónapra szabadságot adják. A beteg ember május 22-ike óta szabadságon van, de azóta a járásbírósi vezetője indokolatlanul visszatartja Smikál fizetését, amit az igazságügyminiszter minden hó elsején kiutalt és amit a járásbírósi elnök is vett az aradi törvényeséktől. Popoviciu Péter radnai vezetőjárásbíró ezzel a cselekedetével teljesen tönkretette az amúgy is rossz anyagi körülmények között élő beteg és családos tisztviselőt, aki hogy négy tagú családjának a mindennapi kenyeret biztosítsa, kénytelen volt bútorát és ruháját eladni. Most végül kétségbeesésében dr. Barbura Sever elnökhöz fordult, aki méltányos emberi belátással vette a tisztviselő panaszát és telefonon rögtön utasította a radnai járásbírósi elnököt, hogy Smikál Marcel fizetését, amelyet Popoviciu járásbíró a lippai takarékpénztárban helyeztetett lefűzésre, azonnal adják ki a tisztviselőnek. Smikál már két hónap óta lakhérét sem tudta kifizetni és ezért háztulajdonosa, Szabó György aradi drogéria-tulajdonos augusztus 15-ére felmondta a lakását. A rokkant és tüdőbeteg ember halálával köszönte meg dr. Barbura elnöknek jóindulatát és abban a boldog tudatban tért vissza Radnára, hogy ezentúl is lesz családjának hajléka és meg lesz a mindennapi szerény ebédje és vacsorája.

Aradi fiatal emberek öt nyugati országban.

— Hollandia a drágaság Eldorádója. — London, az autók városa. — Ahol olcsó a megélhetés. — Hollandiában, Belgiumban és Angliában nincs jelentkező kötelezettség. —

A nyugodt és a régi békeesztendőkhöz méltó élet után való vágyakozás ébred fel bennünk, valahányszor a nyugati államokból érkezett emberekkel beszélünk. — Pedig még ott sem érték el a régi békenívót mindenben, de megközelíthetetlenül messze járnak előttünk az élet könnyűségében és nyugodtságában, a konszolidáltságban a kulturális előrehaladásban. Mindenkinél megadják nyugaton a lehetőséget arra, hogy dolgozzék és azt dolgozzék, amivel az emberek életének szebbé, jobbá és kelemesebbé tételét érhetik el. Az egyéni szabadság a közép-európai és az utódállamok mértékével mérve valósággal túlteng. A mi szemünk mértékével szinte Eldorádóban élnek a nyugati államok polgárai és azok a mi polgártársaink, akik időlegesen vagy állandóan átteszik tartózkodási helyüket ezekbe az államokba. Most érkeztek haza Aradra Hegyi György és Andor, Hegyi Albert nagykereskedő fia, akik megjárta Hollandiát, Belgiumot, Franciaországot, Luxemburgot és Angliát és a romániai intelligens ember szemével néztek körül ezekben a nyugati államokban. Hegyi György utazásukról és tapasztalataikról a következőkben számolt be az Aradi Közlöny munkatársának:

(A drága Hollandia.)

— Rotterdam, ez a hatáimás hollandi kikötőváros volt az első megálló állomásunk. A hollandi forint magas állása miatt nekünk minden nagyon drága volt, általában azonban az árak összegszámai kicsik. Két ágyas szobáért reggelivel együtt naponta 7 hollandi forintot fizettünk, ami majd 700 leinek felel meg. Egy ebéd ára 3 és 5 forint között váltakozik a jobb éttermekben. Jártunk Hágában is, ahonnan Scheveninghe, a világhírű tengeri fürdőbe rándultunk ki. Ez 15 perc alatt érhető el Hágából villamossal. A fürdőhely állandóan zsúfolt volt hágaiakkal, akiknek rövid idő alatt megtehető kirándulást jelent a scheveningeni fürdés. Idegenek azonban a hollandi valuta magas állása miatt aránylag kevesen vannak. Hollandiában a mi mértékünkkel mérten a ruha is drága. Egy rend kész ruha 80 forint, 110 forintért már mérték után készítenek. Hollandia nagy városaiiban éppen úgy, mint a többi nyugati városokban a 16 és a 16 által vontatott jármű ugyiszólván ismeretlen fogalom. Autó van mindenütt. Rotterdamban taxiutó 2 és fél forintért vitt be a szállóba. A viteldijba bele volt számítva a podgvász-szállítás összege is. Hollandiában éppen úgy, mint később Angliában is láttuk, a kutyát és a lovat nagyon megbecsülik. Az utcasarkokon itatók vannak és a száikosarat nem ismerik. Hook van Hollandban szállottunk hajóra este fél 10 órakor, bár a hajó csak éjjelkor indul az angol sziget csoport felé. Fél 10 órakor már minden utasnak rendelkezésére állott a hálókabina és reggel 6 óráig kényelmesen alhatott mindenki. — Akkor érkezünk meg Harvichba, az angol kikötőbe, ahonnan várta a hajót a Continental-express. Ez kilenc órára ért Londonba velünk.

A holland kikötőtől Londonig az ut kombinált jeggel két és fél angol fontba került.

(A londoni főszezón.)

— London most éli legélénkebb életét, mert bár nyár és hőség van, most van a fő színházi szezon. Nem télen és ősszel, hanem husvétől a nagy Derby napjáig, augusztus közepéig. Még ebben a hőségben is minden angol uriember szmokingban megy színházba. A legtöbbben autón, mert London még jobban tele van autókkal, mint a holland városok. — Az autózás érdekessége itt az, hogy a legtöbb autót a tulajdonosa vezeti. Mert drága a sofőr. Láttam cilinderes urat, amint este az autója kormánykereke mellett ült és vitte a családját színházba. Minden színházzal szemközt van autogarázs, amelybe azután az autót beállítja, előadás után onnan ismét kihozza és hazaviszi vele a családot. Olyan szállóban laktunk, amelyben teljes penziót is kaptunk. A mi pénzünkben 1000—1500 leinek egy napi ellátás. Általában a penzióárak 10 és 30 schilling között váltakoznak, de van 4 fontos szálló is. Egy jó étteremben egy jó ebéd 8 shillingbe kerül, ami román valutában 400 és egynéhány lei. A kész ruha ára 6 fontnál kezdődik, de jobb üzletekben 8—9, sőt 12 fontba is kerül. Beszéltem egy kereskedelmi utazóval, aki a jobban dotált alkalmazottak közé tartozik, ez 700 fontot kap egy évre, 130—140 fontból már meg lehet élni, ruházkodási költségek nélkül. A munka Londonban reggel héttől este hétig tart 15 perces szünettel. Szombaton délelőtt azonban lefeszti minden angol munkaszámát és kimegy a zöldbe. Hétfő reggelig csak idegeneket lehet London utcáin látni. A nagy hőség miatt mindenki limonádét iszik. Egy pohárral 30 leibe kerül. A közúti közlekedést autókkal és a belvárosi részekben kizárólag földalatti villamossal bonyolítják le, amely 3—5 emeletnyi mélységben fut a föld felszíne alatt. Ezekhez liften szállanak le az utasok.

(Olcsó belga fürdő.)

— Hosszabb ideig voltunk még Blankenberghen, a világhírű belga fürdőhelyen, amely román valutával is elég olcsó. A belga frank az utóbbi időben meglehetősen jelentős százalékot veszített az értékéből és ennek dacára sem emelkedtek ennek a fürdőnek az árai. A fürdő tulajdonosai csak azt látják, hogy az utóbbi időben rengeteg külföldi jön oda, de még nem jöttek rá, hogy ennek a belga valuta hanyatlása az oka. Harminc belga frankért, ami 300 leinek felel meg, már teljes penziót lehet kapni. Belgiumban csak a francia pezsgő és a francia parfüm olcsó, 250 lei, az itteni nyolcszázal szemből egy üveg valódi Mumpézsgő. Láttunk a kirakatokban magyar importot is. Kendőket, amelyeket ott hat és fél frankért adnak. Magyarországon aránylag olyan olcsón jutnak hozzá, hogy 100 százalékra dolgoznak. Mint textiles a legjobban a textiliparok iránt érdeklődtem és megállapítottam, hogy a romániai textilárak

még mindig 40 százalékkal a világparitás alatt állanak.

(Nem kell vízum.)

— Kellems és nekünk érdekes jelenség az, hogy sem Hollandiában, sem Belgiumban, sem Angliában az idegen számára nincsen jelentkezési kötelezettség. Sőt Hollandia azoktól, akik csak nyolc napot töltenek az országban, még vízumot sem kíván. Azaz, hogy a vonaton adnak a határ átlépése után ingyenes vízumot. De előzetes vízum nem kell. Jelentkezni pedig sem a rendőrségnél, sem más hatóságnál nem kell sem a beutazáskor, sem a kiutazáskor. Minden érkező csak egyszerűen

Ujabb szenzáció Mold József ügyében.

— Florescu miniszter hamisított levelével ki akarták szabadítani. — Házkutatás a védőügyvédnél. — Folyik a vizsgálat. —

Mold József és társainak nagy-szabású bűnügye ma ismét szenzációval szolgált. A volt vasúti főfelügyelő még szabadon lévő bűntársai mindent elkövetnek, hogy Moldot és két letartóztatott társát kiszabadítsák az aradi ügyészség fogházából, mert ha Mold, aki a vizsgálat eddigi adatai szerint több mint harminc milliót tulajdonított el az állam vagyonából, csak néhány órára is kiszabadul a fogházból, rögtön a határ felé veszi útját és elmenekül. Mold Józsefnek szabadon lévő bűntársai, akiknek névsora már a rendőrség kezében van, szokátlan és különös módon próbálták Moldékát kiszabadítani.

Június hó 26-án Mold védőügyvédje, aki már huzamosabb idő óta egyik erdélyi fürdőn nyaral, egy zárt borítéku levelet írtatott be a törvényszéken. A levél az aradi ügyészség vezetőjének volt címezve. Mikor az ügyészségen felnyitották a levelet, csodálkozással fogadták tartalmát. A levél Florescu miniszter szignumával volt ellátva és abban az igazságügyminiszter utasítja az aradi ügyészség vezetőjét, hogy Mold Józsefet és társait haladéktalanul bocsássa szabadon. Nem hivatalos levélpapíron volt írva a levél, hanem egy közönséges Mili Start visznyomású levélpapíron és bélyegzővel sem volt ellátva. Az ügyészség előtt tiszta volt a dolog. Tudták, hogy apokrif levelet kaptak, mert a miniszternek nincs jogában ilyen természetű utasítást adni és ilyen még a joggyakorlatban nem is fordult elő. A levelet felküldték az igazságügyminiszteriumba, ahonnan néhány nappal ezelőtt érkezett vissza. Florescu miniszter kísérelésében tudatta az ügyészséggel, hogy a levél hamisítvány és kérte a legszigorúbb vizsgálat megindítását.

A vezető ügyész-helyettes indítványára a vizsgálóbíró elrendelte, hogy Mold József védőjének irodájában házkutatást tartsanak, mert a védőügyvéd írtatta be az apokrif levelet az aradi törvényszéken. Tegnap délből szálltak ki

bevezeti a flevét a hotel vendékönyvébe és ez az egyetlen kontroll. Egyik államban sem ellenőriztek, még a határon kiutazásnál sem. Az a felfogás, hogy mindenki akadálytalanul távozhatik az országból, csak a beutazásnál nézik meg az utlevelet. Anglia, Franciaország, Belgium és Hollandia között viszonyosság alapján egyezmeny van érvényben, amely szerint ez államok polgárainak vízum nem kell. A valutakivitel sincs sehol korlátozva. Sőt még Ausztriából is lehet annyi idegen valutát kivinni, amennyi tetszik, csak osztrák valutát nem szabad többet fél milliónál.

Sommer Nándor vizsgálóbíró, Mundry Miklós államügyész, Dragiciu Aurél rendőrkapitánnyal az ügyvéd lakására, ott házkutatást tartottak és különösen a hamisított levél papírával egyforma levélpapírt után kutattak. A házkutatás negatív eredménnyel végződött. A vizsgálóbíróság a rendőrséggel karöltve most ujabb nyomok után kutat.

Hogy áll a leu?

Augusztus 7-én fizettek 100 lelért:

Aradon:

- 2.71 svájci frankot,
- 8.46 francia frankot,
- 16.66 szokolt,
- 9.000 külföldi magyar koronát,
- 10.000 fényleres magyar koronát,
- 13.000 belföldi magyar koronát,
- 700.000 német márkát,
- 35.000 osztrák koronát.

Zürichben 2.80 frankot
 Parishan 8.60 frankot
 Budapesten 9550—10.250 kor.-t
 Bécsben 34.500 osztrák koronát
 Berlinben 830000 márkát
 Newyorkban 50.25 centet.

Amerika gyászol.

(Harding elnök temetése.)

Newyorkból táviratozzák: Azokon a vasúti állomásokon, ahol Harding holttestét átviszik, a gyászoló közönség tömege várja az elnök földi maradványait szállító vonatot. Országszerte katonai diszorségek vannak, amelyek a gyász jeléül félóránként sortűzet adnak. Harding temetését, amely igen egyszerű, az állam a maga költségén rendezi. A gyász jeléül három napig szünetel a kormány és az államhivatalok munkája. Harding holttestét a Fehér Házban helyezik ravatalra, innen a Capitoliumba szállítják, ahol nyolc óra hosszat lesz kitéve. A hivatalos gyászkióretnek csak három ezer tagja lesz. Harding után hét-nyolcszáz ezer dollárnyi vagyon maradt. A kongresszus az özvegynék nyugdíjében évi ötezer dollárt szavaz meg.

Sport.

— Vasárnap, f. hó 12-én az AAC. old-boy csapatai barátságos mérkőzést játszottak a micalacai Olimpia és a timisoarai Kinizsi jónévu oldbovaival az AAC. sporttelenen.

Irodalom, művészet

Cigányszerelem.

(A karszemélyzet jutalomjátéka.)

Lehár Ferenc „Cigányszerelem” című operettje ma már a klasszikus operettek közé számít, amelyeknek szépsége és muzsikájuk üdesége mindig megérdemlik a felújítást. Az operettet a karszemélyzet jutalomjátékképpen tüzte tegnap műsorára a színház és az előadásban nemcsak az operett értékének megbecsülése, hanem a karszemélyzet iránti kollektíválás is megnyilvánult. Ünnepi szépségű előadásban élvezte a majdnem telt nézőtér a kitűnő szereposztásban színrehozott darabot. Zóri szerepében Z. Várady Margit gyönyörkedtetett énekével. Játékában a közvetlenség és a sziv domináltak. Horváth Mici elegáns Körösházi Ilonája, Balogh Böske temperamentumos és kedves Jolánja, Huszár Károly széphiangu Józsiája, Tompa Béla ötletes Kajetán alakítása, Győző Alfréd utólréhetetlen mókázása Mócsi szerepében, egészítették ki az elsőrendű együttest. Kisebbszerepekben Faludy Károly, Acs Mihály, Simon József, Gömör Emma voltak jók. A közönség sokat és szívesen tapsolt, amit a kitűnő együttes meg is érdemelt. A kórus és a zenekar, amelyet Gellért Pál vezényelt, kifogástalanok voltak. (b. i.)

Az aradi nyári szinkór héti műsora. Szerda: Nincs előadás. Csütörtök: Tatárjárás. Sarkady Aladár vendégfelléptével. Péntek: „28-as”, operett-ünnepség. Sarkady Aladár vendégfelléptével. Bemutató előadás. Szombat: „28-as”. Operett-ünnepség, Sarkady Aladár vendégfelléptével. Vasárnap: „28-as”. Sarkady Aladár vendégfelléptével.

A holdas éj románca, amely bübájosan csendül fel a Tatárjárásban, sokáig legszebb élménye marad a színházi közönségnek. A romantikus rész mellett az életből ellesett humort képviseli a tartalékos gyalogos fiszt alakja, akinek pompásan megírt figuráját a csütörtök esti előadásban Sarkady Aladár, az aradi színház nagynevű vendége alakítja. A darab főbb szerepeit Falmos Mici, Tompa Béla, Inke Rezső és a társulat többi elsőrangú tagjai játsszák.

Kardos Andor — színiigazgató. Kardos Andor, az Aradon élő kiváló színiíró, aki rövid ideig művezetője volt az aradi színháznak, most ismét visszatér a színpadhoz. Kardos Andor megállapodott Szabó Pál marosvásárhelyi színiigazgatóval, hogy átveszi a színház vezetését. Kardos már Aradon megkezdte a marosvásárhelyi társulat szervezését, amennyiben leszerződött Távor Alfrédot, Szántó Jenőt és Sipos Zsigmondot. Kardos Andor rátermettségével, izlésével és irodalmi tudásával bizonyára magas színvonalra fogja emelni a marosvásárhelyi színházat.

Az átlásig görögös kacagás kerítette hatalmába a budapesti Fővárosi Orfeum közönségét a „28-as” bemutatásán. A darab cselekménye a 28-as számú hordár körül bonyolódik és a komikusabbnál komikusabb helyzetek ugyszólván egymást kergetik a színpadon. A gyönyörűző jókedvnek és céljálhatatlan komikumnak a kiapadhatatlan forrása Sarkady Aladár, aki a budapesti bemutató is diadalra vitte a darabot. A színház igazgatósága három nap: pénteken, szombaton és vasárnap tüzte műsorra a szezonvégi operett-ünnepséget, amelyek főszerepeit a

vendégművészen kívül Horváth Mici, Balogh Böske, Sebestyén Jenő, Tompa Béla, Gömör Emma és Inke Rezső játsszák. A darabnak különös érdekességet kölcsönöz az, hogy a harmadik felvonásban nagy kabaré is vonz, amelyben a kabaré-dalok utólréhetetlen művésznője, Kókény Ilona mindhárom estén fellép.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Uj magyar devizarendelet.

(Bevezetik a szabad vásárlást.)

(Az Aradi Közlöny Budapesti tudósítójától.) A gazdasági viszonyok súlyos alakulása teljességgel aláasta az országnak külföldi fizetőeszközökkel való ellátását. — A Devizaközpont elismerésre méltó szakavatottsággal próbált ugyan ur lenni az egyre rosszabbodó helyzeten, amde hiábavaló volt minden erőfeszítése. Odáig érlelődött végre a helyzet, hogy a kormány kénytelen fagítani a melev kereteket és a vonatkozó rendelet tervezete a pénzügyminiszteriumban már elkészült. Most az érdekvépviseletekkel és szakemberekkel folynak tárgyalások s ha a végleges tervezet ily módon elkészül, azt a jövő hét vége felé már közze is teszi a pénzügyminiszterium. — Az ideiglenes tervezet főbb intézkedéseit a következőkben ismergetjük:

Az még nincs véglegesen eldöntve, vajjon a Devizaközpontot fentartják-e a mai formájában, vagy pedig más központi szerveket biznak meg az irányítással és az ellenőrzéssel. A létesítendő szervezet fog feljogosítani pénzintézeteket, bank- és pénzváltó cégeket, hogy meghatározott feltételek mellett mindennemű devizát és valutát a napi forgalmi áron vásárolhassanak. Az így meghatalmazott cégek csak azoknak a cégeknek adhatnak el külföldi fizetőeszközöt, akik a Devizaközponttól vásárlási igazolványt kapnak, ami más szóval az igényjogosultság elismerését jelent. A szóbanforgó igazolványok kiadása a Devizaközpont mellett jelenleg is működő és továbbra is fentartandó szakmabeli albizottságok javaslatára fog történni. Ha a kérelemzőnek már megvan a behozatali engedélye, az igazolvány kiadása rövid uton történik.

Ebben az intézkedésben a leglényegesebb az, hogy nem a Devizaközpont lesz a kizárólagos vevő, amiből természetesen fog következni, hogy az exportdevizákat rendszeres napi áron a jogositott bankok és banküzletek bármelyikének el lehet adni.

Megnyugvást fog kelteni az új rendelet azon intézkedése is, hogy azok a vállalatok és cégek, melyek üzleteik természeténél fogva importálnak és egyszersmind exportálnak is, az exportdeviza beszállgatása alól felmentetnek, viszont ennek hovatordításával időközönként el kell számolniok. A

vásárlásra jogosított bankoknak és banküzleteknek naponként be kell terjeszteni kimutatásait a Devizaközponthoz, mely aztán ezek figyelembevételével fogja megállapítani a napi tájékoztató árfolyamokat.

Kabos Ede meghalt.

(A magyar irodalom gyásza.)

A magyar irodalomnak gyásza van, Kabos Ede, a kiváló magyar író és hírlapíró, a régi írói gárdának egyik erőssége, ma reggel ötvennyolc éves korában hosszas szenvedés után Abbáziában meghalt. Szükszavu budapesti távirat adta hírül a szomorú eseményt, a mire mindenki számított már, mert Kabos Ede szervezetét régóta emésztette már a gyilkos kor, a mely aztán most végzett is vele.

A kitünő író és publicista szép karriert futott meg. 1864-ben született Nagykárolyban, a budapesti egyetemen modern filológiát hallgatott, mert a tanári pályára készült, de újságíró lett belőle. A néhai „Egyetértés”-nél bontogatta szárnyait, majd a *Pesti Naplóhoz*, azután a *Budapesti Naplóhoz* és végül a *Pesti Hírlaphoz* került, a melynek évtizedeken át országgyűlési tudósítója és vezércikkírója volt. Szellemes tárcáival rövid idő alatt nagy népszerűsége tett szert, majd 1885-ben jelent meg „*Elzültek*” címen első novella kötete, amit rövidesen követett „*Vásár*” című nagyobb regénye. Az ezután következő esztendőben páratlan termékenységről tett bizonyosságot. Egymásután jelentek meg regényei és novellái és a régi Népszínház, majd a Nemzeti Színház több darabját adta elő mindenkori nagy sikerrel. „*Holló*”, „*Mab királyné*” és „*Tantalus*” című darabjaira még élénken emlékeznek a régi színházbájosok. Legutolsó két nagyobb regénye, az „*Élő halott*” és az „*Eleven kulcs*” néhány évvel ezelőtt hagyta el a sajtót és több kiadást ért meg. Kabos általában a könnyebb fajsúlyú elbeszélő írók közé tartozott és nagyon könnyen tudta kivívni a magyar olvasóközönség szeretetét.

Az „*Érdekes Újság*” megindulásakor annak főszerkesztője lett és a kommün megszűnéséig szerkesztette is ezt a nívós illusztrált lapot. A kommün után Bécsbe kényszerült emigrálni, majd Berlinben tartózkodott huzamosabb ideig, miután a magyar hatóságok kifogásolták kommün alatti viselkedését. Rövid idővel azelőtt Abbáziába ment, hogy régi hájára gyógyulást keressen és itt néhány napi szenvedés után utólérte a halál. Kabos Edét rokonai kötelekék fűzték Aradhoz, néhai Ottenberg Tivadar bankigazgatóval szorosabb rokoní viszonyban állott. Kabos Ede halálával a magyar irodalom egyik izmos tehetségű reprezentánsa szállt sirba.

Távozó aradiak. Kunágotai Vajda Zsigmondék elköltöztek. Özv. Végh Aurélné repatriált.

Arad városa és a megye előkelő urú társadalmát újabb érzékeny veszteség érte. Kunágotai Vajda Zsigmond csanádmegyei földbirtokos, aki eddig állandóan Aradon lakott, családjával együtt végleg eltávozott Aradról. Vajda Zsigmondnak régi terve volt, hogy Magyarországra költözzék és még a télen eladta a Bulev. Regele Carlon (Erzsébet királyné-köruton) levő palotáját Seidner Dezső aradi fakereskedőnek azzal a feltétellel, hogy a vevő a lakást csak augusztusban foglalhatja el, amikor a Vajda-család azt költözteti. A költözködés augusztus 3-án meg is történt. Vajda Zsigmond több vaggomban elhelyezte bútorait és azokat egyelőre Budapesten raktározta el.

Vajda Zsigmond és felesége általában szeretetnek és nagy népszerűségnek örvendtek Aradon. — Vajda mint földbirtokos kiváló gazda hírében állott és csanádmegyei birtoka valóságos minifagazdaság. — A múlt időkben a város társadalmi és politikai életében is élénk szerepet játszott és lelkes híve volt Tisza Istvánnak. Felesége távozását Aradváros szegényei siratják elsősorban. Minden jótékonyági mozgalomban tevékeny részt vett, több jótékonyági egyesület felvirágzása az ő munkájának érdeme és télen, a legkegyetlenebb hidegben sem sajnált fáradságot, hogy a legtávolabbi külvárosban felkeressen egy nyomorgó családot, hogy enyhítse a fájdalmat és letörölje a könnyeket.

Vajda Zsigmond és családja a

A német szocialisták megegyezést akarnak.

— Egy adós és egy hitelező. — Egyenlenség az angol kormányban. —

Berlinből táviratozzák: Politikai körök felfogása szerint a közel jövő mozgalmassnak ígérkezik. Löbe, a birodalmi gyűlés elnöke egy szociáldemokrata gyűlésen beszédet mondott, amelyben többek között kijelentette, hogy a szociáldemokraták kívánni fogják, hogy a német kormány egyezzen meg a franciákkal. A szociáldemokraták ennek elérésére sürgetik a Franciaországgal való tárgyalást.

Párisból táviratozzák: A *New York Herald* párisi lapja nyilvánosságra hozza a Vatikán jóvátéti tervezetét, amelyet Mac Cornick amerikai szenátor római tartózkodása alkalmával Gasparri államtitkár-bíborossal kidolgozott és azután Hardinghoz juttatott. A tervezet szerint az érdekelt államok valamennyien készítsék el náborus adósságaik mérlegét úgy, hogy egy adós legyen: Németország és egy hitelező: az Unio, amely maga jelölje meg a fizetési feltételeket, amelyeket a német birodalomtól kíván.

Londonból táviratozzák: Bald-

telet állandóan Budapesten tölti, míg nyáron, csakúgy mint eddig, kunágotai birtokukon nyaralnak. Vajdáék két gyermeke, akik közül a fiú az aradi Katolikus főgimnázium jeles tanulója volt, a jövőben a budapesti Ferenc József-intézet növendéke lesz, míg a leányka egy budai zárdában nyer elhelyezést.

Még egy érdekes repatriálás történt ma. Végh Aurél volt aradi állami jószágigazgató özvegye távozott el Aradról és költözött a Magyarországon. Dombegyházán lakó fiához, akinek ott birtoka van. Végh Aurélné valamikor élénk szerepet játszottak Arad társas és kulturális életében, mindenkori rokonszenvet kelte szimpatikus egyéniségük iránt. Most szegényebb lesz Arad társadalmá özv. Végh Aurélnéval, aki negyven esztendei aradi tartózkodás után eltávozott Aradról. Özvegy Véghné abban a lakásában, amelyet az Ácsev. palota földszintjén bérelt, életének legutóbbi tíz esztendejét élte le. Özvegy Véghné már a múlt esztendőben optálta a magyar állampolgárságot és ma határozta el magát arra, hogy végleg itt hagyja ezt a várost, ahol életének nagy részét és legszebb esztendeit töltötte. Özvegy Végh Aurélné egész lakásberendezését becsomagolták egy hatalmas négy tengelyes teherkocsiba, amelyet a ma esti curtici vonathoz csatoltak és ma este el is hagyta Aradot. Végh Aurélné, a nyári hónapokat fia dombegyházi birtokán tölti, télre pedig Budapesten férjénél levő leányához megy.

jelentéseket. A könyvben erős szemrehányások vannak Németország ellen, hogy számszándékkal rosszul gazdálkodik, mert egy a vasutakból, mint a hányakból többet érhetne el, mint amennyit elért.

Londonból táviratozzák: Az új angol jegyzék tervezete ki van nyomtatva és valószínűleg csütörtökön nyilvánosságra kerül, mert holnap az angol minisztertanács döntő ülést tart.

Chicagoból táviratozzák: A *Chicago Tribune* úgy tudja, hogy Coolidge amerikai elnök a nyilvánosság előtt tett kijelentéseiben bizonyosságot tett arról, hogy nem hivatott Amerika elszigeteltségének és hajlandó amellett állást foglalni, hogy Amerika résztvegyen a világdöntő-bíróságban. Kijelentéséből kiderül, hogy régi nagyságában vissza akarja állítani Amerika külkereskedelmét és azt kívánja, hogy Európában visszatérjen a normális gazdasági élet. Washingtonban nem tartják kizártnak, hogy Coolidge kész közreműködni a Ruhr-problema megoldásában.

Otszáz utas lemaradt.

(Üresen men: Nagyvárad felé a vonat. — Amikor a portás megteledezik.)

Ma délben az Oradea-Mare (Nagyvárad) felé induló személyvonat üresen indult el az aradi állomásról. Az olvasó bizonyára két kédséssel fogja fogadni ezt, pedig megtörtént. Nem azért, mintha nem lett volna utas Nagyvárad felé, hiszen a váróterem zsúfolásig voltak Nagyvárad felé utazó várakozó emberekkel. Nem is azért ment el üresen a vonat, mintha az utasok egyhangulag elhatározták volna, hogy a tisztítatlan szerelvényen nem utaznak. Egészen más az oka annak, hogy a vonat üresen indult el délben Várad felé. A portás egyszerűen elfelejtkezett arról, hogy beszállítsa az utasokat. A portásnak ugyanis sok dolga van. A váróterem ajtója előtt kell állnia és időközben ki kell engednie azokat, akik egy öt lejelet nyomnak a markába, vagy gorbászkodni az utasokkal, akik olyan vakmerőek, hogy megkérdezik nem indult-e el a vonatja? Nem lehet tehát csodálkozni azon, hogy a portás erről a jelentéktelen dologról megfeledkezett és hogy ma ötszáz ember, aki jegyét megváltva az ajtó előtt várta a Várad felé induló vonathoz a beszállítást, Aradon maradt. Ilyen csekélységért nem is vonható felelősségre a portás. Jura állomásfőnök azonban mégis felelősségre vonta és két hónapi fizetés-vesztésre ítélte. A portás azonban védekezni is tudott. Kijelentette, hogy elfelejtette, hogy a beszállítás is az ő hatáskörébe tartozik.

win angol miniszterelnöknek kritikus napokat jósolnak. Az elmúlt jóvátéti vita sem az alsó-, sem a felsőházban nem hozott sikert a kormánynak. Az a felfogás, hogy a külpolitikai bonyodalmakat belpolitikaiak tetézik. A kormányban a francia-barát miniszterek szembe helyezkednek Baldwin és lord Curzon kudarcot vallottnak hitt politikájával. Azt várják látni, hogy Németország ellenállása megerősödött a szövetségesek egyenlenségé miatt. A munkáspárt új politikai irányadásra akarja kényszeríteni Baldwin. Mac Kenna is a múlt héti parlamenti vita sikertelensége miatt nem vállalta a kincstári kancellárságot. Csütörtökön foglalkozik a minisztertanács a francia és belga jegyzékekre adandó válasszal. Ha a kabinetben nem sikerül az ellentétek elsimítása, Baldwin nem állhat helyt a várható támadásokkal szemben.

Brüsszelből táviratozzák: A belga szürke-könyv most jelent meg. Ebben a belga kormány közlése a jóvátéti kérdésben a szakértői

HIREK.

Véget ért a tanító-kongresszus

(Memorandum a közoktatásügyi és pénzügyminiszterhez.)

Az aradi országos kongresszus harmadik napján a tanítóság belső ügyei kerültek megvitatásra. A különböző megyékből érkezett delegációk vezetői tették meg jelentésüket, majd megválasztották a tisztikart. A mai nap legfontosabb határozati javaslata, melyet a kongresszus el is fogadott, az erdélyi és bánáti tanítóságnak a régátheli tanítóegyesületekkel való fúziója volt. A tanítókongresszus elhatározta, hogy nagyobb bizottságot küld ki, amely a tanítóság sérelmeit memorandumban foglalva a jövő hónapban a közoktatásügyi miniszter és a pénzügyminiszter elé terjeszti. A tanítók a mai fizetésükből képtelenek megélni és ezért kérik, hogy az állami középiskolai tanárok fizetésének 60-80 százalékát állapítsák meg tanítói fizetésül. Amennyiben a küldöttség kérése nem találna meg hallgatásra, úgy a jövő hónapban Bucarestben nagy kongresszust hívnak össze és kimondják a tanítók sztrájkját.

Suteu elnök emelkedett ezután szólásra, megköszönte az aradi tanítók szíves vendéglátását, a jelenvolt delegátusok közreműködését és kihirdette, hogy a jövő évi kongresszust Oradea-Maren (Nagyváradon) tartják meg. Cris tea Miklós, az aradmegyei tanítóegyesület elnöke meleg szavakkal mondott köszönetet a jelenvolt delegátusoknak, majd Suteu elnök a kongresszust berekesztette.

— **Módos helyett — Zombolya.** Bucarestből táviratozzák: A román-jugoszláv határkiigazítási tárgyalások befejeződtek, amelynek értelmében Módos községet Románia elcserélte Zombolyával.

— **A temesvári magyar iskolák bezárása.** Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk telefonálja: Jelentette az Aradi Közlöny, hogy az itteni magyar óvodák és a kereskedelmi iskolák magyar tagozatát a tanítói hatóságok megszüntették. A Polári Szervezet magáévá tette az ügyet és úgy az óvodák, mint a keresk. iskola magyar tagozatának fenntartása érdekében táviratilag fordult közbenjárásért Cosma Aurél miniszterhez. A Magyar Párt memorandummal fordult Anghiescu közoktatásügyi miniszterhez és Cosma Aurél közmunkaügyi miniszterhez, ez utóbbihoz, mint a város képviselőjéhez. Irtesülésünk szerint a timisoarai kereskedelmi és ipari szervezetek is akcióba lépnek és felkérlik Fülöp Béla szenátort, hogy járjon el a kormányról.

— **Az erdélyi ipartelepek tanulmányozása.** Bucarestből jelentik: Georgiu pénzügyi államtitkár, aki az erdélyi ipartelepeket tanulmányozta, misszióját befejezve, tegnap visszaérkezett a fővárosba.

— **Portugália új elnöke.** Lisszabonból táviratozzák: Teixeira Comest megválasztották a portugál köz társaság elnökévé.

— **A vasuti forgalom Besszarábiában.** Bucarestből táviratozzák: A besszarábiai vasutak normanzálására vonatkozó munkálatok befejeződtek. Ezeket a helyeken a forgalom megindult.

Jorga az antiszemitizmus ellen

(Argetoianu visszavonul a politikától.)

Bucarestből jelentik: Valea de Munteniban a Jorga-párt központi komitéja ülést tartott, amelyen a párt vidéki szervezeteinek képviselői teljes számmal megjelentek. Az ülés megnyitása után Jorga hatalmas expozét mondott a jelenlegi politikai helyzetről. Ismertette, hogy az egyes pártok között nincs meg a harmonikus együttműködés lehetősége. A mai politikát az ügynökök aknamunkája jellemzi. Nap-nap után bukannak fel újabb alakulatok, amelyeknek az a céljuk, hogy a belső rendet megzavarják. Antiszemita ügynökök fascista-ielvénvek alatt feltik ki káros működésüket. — Mindenek előtt az ország konszolidációjának helyreállítása és a normális élet visszaállítása a legfontosabb teendő, hogy a külföld bizalmát ismét élvezhessük. A zsidó kérdésben már több ízben hangoztatta álláspontját és nem lát semmiféle okot, hogy eddigi meggyőződését megváltoztassa.

A lapok közlik, hogy Argetoianu volt belügyminiszter levelet írt Averescuhoz, amelyben bejelenti, hogy visszavonul a politikától. Argetoianu elhatározása élénk feltűnést keltett.

Az erdélyi szocialista párt a fő végén kongresszust tart, amelyen az egyes szocialista mozgalmakat fogják ismertetni és ezekkel szemben a párt álláspontját leszögezni.

— **Lendvai lapjának kolportázs-jogát megvonták.** Budapestből jelentik: A belügyminiszter a Nép kolportázs-jogát hat napra megvonta. Ennek oka Lendvai Istvánnak szombaton megjelent, a nemzetgyűlést élesen támadó cikke. Az igazságügyminiszter az ügyességet utasította, hogy a büntügyi eljárást indítsák meg Lendvai ellen.

— **Egy az Ecsedi lap Debrecenből jelentik:** Az Ecsedi lap kiüvülladt. A tűz kétszáz holdon pusztít.

— **Tovább tart a temesvári nincsztrájk.** Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti: A nincsztrájk változatlanul tovább tart. Ma a rendőrszervezet magához rendelte a sztrájkoló pincérek közül az idegen illetőségeket és a külföldieket és tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig tartózkodnak Timisoarán, átadta őket a szőrcsónak, hogy illetőségi helyükre foncolja.

— **Vallott a düsseldorfi bombavető.** Düsseldorfi távirat alapján megírta az Aradi Közlöny, hogy a megszálló francia katonaság átváltásakor Bombát dobta a katonák közé. A bomba felrobbant és nemcsak katonákat, hanem polgári személyeket is megsebesített. A merénylőt egy Rahe nevű német diák szemlélésben elfogták. Kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy hazafüti elkeseredésében követte el tettét, mert azt látta, hogy a zenével elvonuló francia őrséget sok német kísérté, akik az elszakadási mozgalom hívei. Ez a látvány annyira elkéséltette, hogy a bombát a tömeg közé dobta.

— **Vasuti összejövetel.** Constanza-ból jelentik: Egy helyi érdeklő vonat tegnap összejött egy felfelé mozdony. Emberéletben nem volt kár.

— **Egy napirgár beszűntette működését.** Bucarestből jelentik: A busteni napirgár rövid időre megszüntette működését. A fővárosi lapok foglalkoznak a gyár működésének megszüntetésével és erővel követelik a kormánytól, hogy intervenciót a lapok papirellátásának kérdésében. (Rador.)

— **Az öngyilkos állomásfőnök kúne.** Galachból jelentik: Az itteni állomás főnöke a napokban agyonlőtte magát. A rendőrség különféle gyanúok alapján az öngyilkos állomásfőnök lakásán tegnap házkutatást tartott, amelynek során a Banca Nationala bankiegyrablásának ügyében számos terhes iratot talált, a melyből megállapították, hogy az állomásfőnök és barátjának, George Popa asztalosnak főrése van a bankiegyrablásban. (Rador.)

— **Török-amerikai szerződés.** Lausanneból táviratozzák: A kereskedelmi szerződést az Egyesült Államok és Törökország képviselői aláírták.

— **Hol működnek az adóbizottságok?** Az aradi adókvető-bizottságok holnap, szerdán a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. a Poetul (Libás-dűllő) utcában, a II. a Virginia Hotaran (Erzsébet) utcában, a IV. a Boulevardul Regele Ferdinand-on (József főherceg-úton), az V. a Marasesti (Kossuth) utcában, a 46. számú telel a páros oldalon, a VI. az Avram Iancu (Szabadság) téren, a VII. a Catedralei (Thököly) téren, a VIII. a Grigore Alexandrescu (Bercsényi Miklós) utcában, a IX. a dr. Ratiu (Sarlof Domokos) utcában. A III. bizottság holnap is vizsaszamarait tételeket dolgoz fel.

— **Házasság.** Kämmer Erzsike és Molitoris Ákos erdőmérnök f. hó 3-án Veszprémben házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Haza Lausanneból.** Bucarestből táviratozzák: Diamandi és Vasiliu, Románia lausannei képviselői tegnap a fővárosba érkeztek. A mai nap folyamán mindketten kihallgatáson jelentek meg Duca külügyminiszternél, akinek beszámoltak a lausannei konferencián szerzett impressziókról.

— **Halálozás.** A Victoria takarékpénztár épületére ma kitűzték a gyászlobogót. A pénztárvezető egyik érdemes tisztviselője, Augustin Botioc, a kisenői fiók pénztárosa ma hetven éves korában meghalt. Az elhunyt, mielőtt a Victoriához került volna nyugalmazott tanító volt. Botioc Ágostonban dr. Botioc Elek aradi ügyvéd édesatyját gyászolja.

— **Bányászsztrájk.** Diósgyőrön. Diósgyőről táviratozzák: A kohókat felfüggesztették és barosaknál munkások bériferenciáért sztrájkba léptek. A diósgyőri kohókat a sztrájk megszűnéséig szénhiány miatt kioltották.

— **A Maros halottja.** A pécsi csendőrség ma jelentette az aradi királyi ügyészségnek, hogy Crisán István 37 éves földműves a Marosba fulladt. Crisán fürödni ment, az ár elragadta és mivel uszni nem tudott, a habokban lelte halálát. A víz a község határában kivetette a szerencsétlenül járt ember holttestét a partira. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— **Jacobi Gyula vizsgázott fogász külföldi újjáról bazaarkezett és rendelkezését újból megkezdte.**

— **Nem lesznek zsufolt vasuti kocsik.** Bucarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóság rendeletet adott ki, amellyel a vasuti kocsik zsufoltságán akar segíteni. A rendelet értelmében a kiadandó jegyek számát redukálni fogják. Ez azért vált szükségessé, mert az utóbbi időben a kocsik túlterheltségéből kifolyólag tengelytörések fordultak elő, amelyek szerencsétlenségeknek voltak okozói. (Rador.)

— **Vizsgálat a parasztzavargás ügyében.** Bucarestből jelentik: A ramnicul-saratmegyei zavargások ügyében a vizsgálatot megejtették, amelynek során 18 embert letartóztattak. A letartóztatottak ellen az eljárás megindult. A község lakosai a vizsgálóbizottságot részrehajlással vádolják és ezért a legközelebbi napokban küldöttséget menesztenek az igazságügyminiszterhez, akitől kérni fogják az új vizsgálat elrendelését. (Rador.)

— **Robbanás egy katonai rakétárban.** Bucarestből jelentik: A jassvi katonai anagraktárban tegnap robbanás történt, amelynek két áldozata van.

— **Tűz a legnagyobb repülőtelepen.** Párisból táviratozzák: A napokban a bourgeti repülőtéren éjszaka a harmadnegyedik repülőszed barakkjában tűz keletkezett, amely gyorsan elterjedt. Mielőtt oltáshoz kezdhettek volna, a barakk teljesen elpusztult és a tomboló szél a lángokat a szomszédos épületek felé hajtotta. A bourgeti repülőter az európai repülőforgalomnak egyik legfontosabb csomópontja. Itt tartóznak a Londonba, Konstantinápolyba és Bucarestbe induló repülőgépek. Hamarosan állt a szél és a gyorsan elcsúszó tüzőrtéságnak sikerült a repülőtéren elhelyezett nagy értékű repülőgépeket biztonságba helyezni és a tüzet eloltani. Összesen három barakk pusztult el. A tűz keletkezésének okát még nem sikerült megállapítani.

— **Overmekkocsik, székek, nyugágyok, teniszverők, futballok, utazó készletek, kofferok nagy választékban Herodius cégnél.**

— **Utazásra el ne feledjünk Diana sósórszeszt magunkkal vinni.** Aftala, egyszerű szolgálatás folytán, megmenekszünk a gyakori rosszul léltől.

— **„Victoria” takarékpénztár és hitelintézet Arad.** Deviza-osztályának telefonszáma 763.

— **Halálra gázolta a cséplőgép.** A szentannai csendőrség ma jelentette az ügyészségnek, hogy Vidican Flori ottani 17 éves leányt a cséplőgép elgázolta. A szerencsétlenül járt leány néhány órai kínos szenvedés után meghalt. Az ügyészség vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért nem terhel-e valakit a felelőség?

— **Bányászercsélenség.** A berlini lapok jelentése szerint Bochum mellett az Eulenburg-bányában egy szállítókosár felfelé haladtában a mélybe zuhant zuhant vissza, mert a kötél nem volt rendben. A kosárban ülő öt bányász sulvos sérülésekkel csak öt óra múltán tudták kimenteni. Egyszerű sebesülése könnyebb természetű, de a többi felépülésében nem biznak.

OSZI DIVATLAPOK 18990

megérkeztek. KELET hírlapiroda.

Berlinben kétmillió márka a dollár.

— Minden csütörtökön zárva lesznek az üzletek. — Hatalmas tüntetések a drágaság ellen. —

Berlinből táviratozzák: A Kiskereskedők tegnap gyűlést tartottak, amelyen kimondották, hogy **ezentúl csütörtökön minden üzlet zárva lesz**, kivéve az élelmiszerüzleteket. Péntektől kezdve a kereskedők kiüritik kirakataikat, hogy az árjegyzék-rendelet következményeitől megmeneküljenek. Végre elhatározták, hogy az eladási időt napi hat órára korlátozzák. Berlinben a helyzet általában nyugtalanító. Sztrájk sztrájkot ér. A kézműipari munkások ma léptek sztrájkba, a faipari munkások pedig szolidaritásukról biztosították őket. Stettinben tegnap a drágaság miatt nagy tüntetések voltak.

Közgazdaság.

Bekövetkezett

a márka katasztrófája.

(0.0001-re zuhant Zürichben. Esett a magyar korona.)

A mai nap szemzácós pénzügyi eseménye a német márka értékének teljes leromlása volt. A tegnapi nyitásban még 0.0004.50-es áron jegyezték Zürichben, a zárásban 0.0003.25-re esett, a mai nyitásban értékének háromnegyed részét elveszítve 0.0002.50-re zuhant, a mai zárásban pedig bekövetkezett a német valuta katasztrófája; 0.0001 volt a kurzusa. Aradon ma már 7000 márkát is adtak a leuért, Berlinben pedig a leu ára 8300 márka volt. A magyar korona, mely tegnap Zürichben erősödött ma 0.003.50-ről 0.003.25-re esett. A dollár hanyatló irányzatában elérte az 554-es árfolyamot. Zürichben és Budapesten a leu értéke nem változott. Párisban száz leuért 8.60 francia frankot fizettek.

Aradi valutaárak. (Augusztus 7.) Francia frank 12, svájci frank 37, dollár 208, dinár 2.15, szokol 6, márka 2.50, lira 8.50, angol font 920, magyar korona 0.0, osztrák korona 0.0029. **Küizetések:** Budapest külföldi 90, belföldi 130, Berlin 7000, Bécs 350, Prága 6, London 930, Zürich 36.90, Newyork 2004.50, Milano 8.85, Páris 11.80, Belgrád 2.20.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Augusztus 7.) **Küizetések:** Páris 11.62, Berlin 0.00150, London 922, Newyork 201.50, Milano 8.80, Zürich 36.30, Bécs 0.0028.75, Prága 5.97, Budapest 110. **Valuták:** Napoleon 735, márka 0.00250, leu 1.70, török lira 1.15, angol font 910, francia frank 12, svájci frank 37, lira 8.50, drachma 3.50, dinár 2.10, dollár 206, lengyel márka 0.0010.50, osztrák korona 0.0029, magyar korona 0.007.50, szokol 5.98.

Zürichi nyitás. (Augusztus 7.) Berlin 0.0002.50, Newyork 555.50, London 25.38, Páris 32.05, Milano 24.05, Prága 16.30, Budapest

A rendőrség szétoszlatta a tüntetőket. Drezdában szintén hatalmas arany tüntetések voltak, amelyek során több embert letartóztattak.

Berlinből táviratozzák: A tegnapi utóközvetítés a **dollár elérte a kétmillió márkás magasságot.** A napi papirpénztermelés a nyolcbilión felé közeledik. Az államnyomdákban kívül hatvan berlini nyomda állítja elő a papirpénzt. A százmillió bankjegyek nyomását nem sokára megkezdik.

Berlinből táviratozzák: A létfenntartási költségek index száma a júniusi 7650-nal szemben júliusban 37.651-re emelkedett. Az emelkedés 392 százalék.

0.003.25, Belgrád 5.90, **Bucuresti** 2.80, Varsó 0.0022, Bécs 0.0077.75. **Zürichi zárlat.** (Augusztus 7.) Berlin 0.0001.50, Budapest 0.003.25, Newyork 554, Milano 23.95, Prága 16.25, Bécs 0.007750, Varsó 0.0023, Belgrád 5.05, **Bucuresti** 2.80, Belgrád 5.90. London 26.32. Páris 31.85.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Augusztus 7.) Napoleon 68.000, Berlin 0.01.20—1.70, márka 0.01.70—2.20, Bécs 0.2645—2785, Newyork 18800—19490, dollár 18990—19590, Páris 10.90—11.26, francia frank 10.95—11.31, London 86.290—88.690, angol font 86.490—88.890, Milano 817—852, Prága 554—578, **Bucuresti** 95—102, lei 95.50—102.50, Zürich 3400—3500.

= **Nemesfém piac.** Budapesti jelentések: A nemesfém piacon az irányzat ma meglehetősen tartott volt. Ezüst és arany érmékben a következő árfolyamok alakultak ki: Ezüst egykoronás 1850—1875, kétkoronás 3700—3800; ezüst forintos 4950—4975, ezüst ötkoronás 9400—9450. 10 koronás arany 51.000—52.000, arany huszkoronás 102.000—105.000 korona.

= **Az Osztrák-Magyar Bank részvényeit Osztrák Nemzeti Bank részvényekre cserélik át.** Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank részvényesei a napokban tartott közgyűlésen elfogadták azt a megegyezést, amely szerint a tárgyi javakat a likvidációs tömegből a részvényeseknek ítélik, míg a mérlegszerű vagyont átengedik az Osztrák Nemzeti Banknak. Az Osztrák Nemzeti Bank nem sokára ezután megkezdheti az Osztrák-Magyar Bank részvényeinek Osztrák Nemzeti Bank részvényekre való becserélését.

= **A bécsi nemzetközi mintavásár.** Szeptember 2—8. napjain tartandó V. nemzetközi bécsi vásár látogatására és a kedvezmények igénybevételére jogosító igazolványok a Kereskedelmi és Iparkamaránál kaphatók. Igénybevehető kedvezmények: 1. Ausztriai vasutak. Gyors- és D-vonatok használata (luxusvonatok kivételével) 1923. szeptember 7—9. közötti időben, személyvonati menetdíj fizetése ellenében. 2. Olasz vasutak. 1923. augusztus 16-tól szeptember 4-ig oda- és visszatérő jegyek

20 százalékos kedvezményrel. 3. 50 százalékos kedvezmény utlevéltámozási illetékekkel az osztrák külföldi képviselőknek. 4. 50 százalékos meneti kedvezmény a hajóforgalomban a Dunagőzhajó-Társaságnál és a M. Kir. Folyam- és Tengergőzhajótársaságnál augusztus 25-től szeptember 13-ig. 5. Szállásközvetítés a Wiener Messe Lakásközvetítője által. 6. Könyvtések az utlevél és vámvizsgálatnál. Az összes vásárpaloták látogatására és a fenti kedvezmények igénybevételére jogosító igazolványok ára 50 lei.

= **A tengeri kiviteli illetéke.** Bucarestből táviratozzák: A minisztertanács rendeletet adott ki, amellyel augusztus hó 1-től kezdve a tengeri kiviteli illetékét vagononként 20 ezer leiben állapítja meg.

OOOOOOOOOOOOOOOO

A hűtlen asszony boszúja.

(Pásztoróra után megsebezte a férjét.)

Érdekes feljelentést tett ma az aradi államrendőrségen egy általánosan ismert aradi vendéglős. Felesége, akit néhány nappal ezelőtt egy randevun talált, amikor ezt a szemére vefette, az asztalon levő ollót felkapta és azzal férje arcába szurt. Az esetnek érdekes előzményei vannak.

Két nappal ezelőtt egyik jóismerősük lányának volt az esküvője és a lakodalomra a vendéglős feleségét is meghívták. A vendéglős el akart menni a nászbedre, azonban az asszony nem volt odahaza. Boszusan a keresésére indult és mivel azt sejtette, hogy feleségét a Neptun-fürdőben találja, a parkon keresztül a fürdőbe indult. A Baross-parknak egyik félreeső részén egy szerelmes párt vett észre és amikor közelebb ment, meglepetve konstataulta, hogy a nő azonos a feleségével, akit ő nyugodtan várhatott volna lakásán. Nesztelenül visszafordult, elment két barátjéért, majd futólépésben visszajött tanuival és éppen akkor lepte meg feleségét, amikor S. F. aradi fiatalember karjaiban pihent. A tanukkal ezután eltávozott, ott hagyva megszegyenült feleségét barátjával. Hazament és otthon bevárta feleségét. Rövid idő múlva megérkezett a hűtlen asszony, akit előbb felelősségre vont hűtlenségéért, majd többször arculütött. A temperamentumos nő azonban nem hagyta magát és felkapta az asztalon levő ollót, azzal férjét arcan súlyosan megsebesítette. A megsehalt férj megtette felesége ellen a feljelentést és egyben megindította ellene a válópört is.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Mozi.

Szerelm és csütörtökön kerül meg színre Francesca Bertinivel az Apollóban az idény legnagyobb thrámai újdonsága: A Bestia. A Bankár leánya szerelmes Marion hegedűművészebe, de atyja, a kapzsi bankár olyan bűnös dolgot csinál, hogy a fiatalok utjai kettéválnak s a leány meghal a nagy szerelmes érzéseibe. Növéré átkot küld a művész után, börtönbe juttatja, de aztán felcsendül Mario kopott fájából az élet diadalmas, szerelmes melódiája, ez őt is átfogja s meztelenül borul a művész elé.

A lengyelországi németek.

(A kiutasítások ügyében megszakadtak a tárgyalások.)

Berlinből táviratozzák: Lengyelország és Németország között már régebben megindultak a kölcsönös kiutasítások megszüntetésére irányuló tárgyalások. A tárgyalások azonban a lengyel delegáció merev magatartása miatt megszakadtak. A német kormány jégyzékét intézett a lengyel kormányhoz, amelyben rámutat, hogy a tárgyalások a lengyel kiküldöttek magatartása miatt szakadtak meg, akik ragaszkodtak Sickersky volt miniszterelnök javaslatához. A javaslat a lengyelországi németekre kedvezőtlen, mert állanító félelemben kellene élniök a kiutasítások miatt. Felhívja a lengyel kormányt, hogy belátással kezelje ezt a kérdést, mert ellenkező esetben kénytelen Németország külföldi intervenciót igénybe venni.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzorát:

IOAN NICHIU

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Hírtesítés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Str. Bratianu 12 (Weitzer J.-u. 10.) sz. alatt

fotó-szalont nyitottam:

Tíz évig voltam az Aradon is közismert Weisz Hugó fényképesztési műtermében, előbb Aradon, később Budapesten, mint operatőr. Ezenkívül évekig Németország legnagyobb üzemeiben, ami elég garancia, hogy az igen tisztelt közönség szives pártfogását kiérdemeljem.

Tisztelettel:

Weisz Lipót.

4429

Felhívás.

A Vasutasok Fogyasztási

Szövetkezetének

volt tagjait felhívjuk, hogy részvénytűzük beszedéséhez mellől **60 Lei** összeget kitevő részvényjuttalókat még a közgyűlés megtartása előtt vegyék fel.

Jelentkezés:

Blédy Boldizsár

felsz. biz. tagnál,

Plata Catedrala (Thökölytér) 9. I. em. 13002

Felhívás.

Miután Zsoldi Lajos hentes- és mészáros-üzletét Str. Episcopul D. Radu No. 25. (Magyar-u.) megvettem, felhívom az esetleges hitelezőket, hogy 3 nap alatt követeléseket nálam jelentsék be, mert későbbi jelentkezéseket nem veszek figyelembe.

Sárközi Sándor,

hentes és mészáros.

Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy folyó hó 10-én hentes- és mészáros-üzletemet megnyitom, Szives pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel: 4444

Sárközi Sándor,

hentes és mészáros.

Alkalmi vétel! Grenadin-, delain- és karton-ruhák az előrehaladott szezon miatt **Alkalmi vétel!**
 mélyen leszállított árban kiárussítatnak
Piata A. Jancu **Lissem Sándor női divatáruházában.** Szabadság-tér 2.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséért ára 1.50 lel.

Vastagabb betűvel 3.— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 8 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!

A legkisebb hirdetés ára 10 szóért 15.— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„EZ A MI SORSUNK” jelizére levél van a kiadóban. 4436

Alkalmazás.

KERESKEDŐSEGÉDET rőtös üzlettem részére keresek. Román nyelv tudása szükséges. Gáspár, Arad, Bulev. Regele Ferdinand I. No. 20. 4411

SUCHE intelligentes, deutsches Fräulein, mit Jahreszeugnisse, zu 10 Jährigen Mädchen. Adresse in die Administration. 700

HÁZISZOLGA, ki virágkertész is, jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 3486

TIZ ÉVES leánykámhoz nevelőnőt keresek, végzett képezdészek előnyben részesülnek. Cim a kiadóhivatalban. 700

SZORGALMAS mindenek, ki szoba takarításban jártas, mielőbbi belépésre felvétetik. Cim a kiadóban. 4385

JE CHERCHE, gouvernante française, pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse dans l'administration. 700

ÜGYES masamód leány felvétetik Refner női divat áruházában Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 4387

GYERMEKTELEN házaspár (a férfi vezetékek szerelő) házmesteri állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4430

KERESKEDELMIT végzett románul tudó gyakornok felvétetik. Royal-film, Piata Avram Iancu 9. 4431

DEUTSCHES Fräulein sucht Stelle zu Kinder. Adresse M. Klein jun. Buchhandlung. 4442

KÖZÉPKORU VOLT VASUTI TISZT-VISELŐ azonnali belépésre keres megfelelő állást bárhol, szállításban jártas, román nyelvet bírja. Teljes című levelet feltételekkel „Megbízható” jelizére post-restante Bransca, kérek. 4439

HÁZFELÜGYELŐ kerestetik augusztus 15-ére főként nagy bérházba, ahol vice s van. Szerelő, vagy lakatos előnyben. Cim Kelet hírlapiroda. 13993

FELTÉTLENÜL megbízható 30—40 éves leányt, vagy asszonyt keresek 14 hónapos kis fiam mellé. Cim a kiadóban. 4435

MALOMKEZELŐI állást keres szakképzett molnár nagyobb vármalomba azonnali belépésre. Walter Pál Ghioroc (Győrök.) 4422

VARRÓ és tanuló leányok felvétetnek Strada N. Oncu (Schweidel József-u.) 2. 4437

JOBB MEGJELENÉSŐ kiszolgáló leány felvétetik Pax-Büfében, Madárnál. 4438

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánkozik magányos urhoz szorgalmas leány. Cime: Wallinger hrdejtőjében. 13302

IDŐSEBB asszony két gyermek mellé jó fizetéssel felvétetik. Földes, Strada Románului (Zrinyi-utca) 1a) Románul-ház. 13302

GÉPIRÓKISASSZONY kerestetik magyar német nyelvismerettel. Románul is tudók előnyben Bővebbet Kelet hírlapiroda. 13993

Lakás.

KÉTSZOBÁS udvari lakás mellékhelyiségekkel főútvonalon kereskedelmi irodának alkalmas, azonnal elfoglalható. Cim a kiadóban. 4441

HÁROMSZOBÁS, előszobás lakás vasúti viaduktánál kiadó. Cim Ecca iroda. Str. Eminescu 40a) 13958

URIEMBER külön bejárattal, elegánsan butorozott szobát keres a belvárosban. Cimeket Ecca-Irodába kérek. 13958

SZÉP butorozott szobát fürdőszoba használatával és külön bejárattal keres magányos ur. Ajánlatok lapkiadóhivatalába „M. B.” jelige alatt. 400

Vétel és eladás.

EZÜST retikül, aranylánc. Irodai íróasztal, ebédlő divány, szekrények, ágy, kis divány két székkel, selyem paplanok, dísztárgyak, antik tárgyak, finom női ruhák, kézimunkák, fehérneműk, csipkefüggönyök, stb. eladók. Str. Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. emelet jobbra. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászöngyekeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

ALKALMI AJÁNDÉKOK u. m.: dísz-tárgyak, ékszerek, kézi munkák, jutányos áron eladók. Strada Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

RÓZSABURGONYA, makói fokhagyma legolcsóbban Fischernél, Piata Catedralei 7. (Tököl-tér.) 4428

ANTIK tárgyakat, díszműveket, kézimunkákat, függönyöket, szöngyekeket, fehérneműt stb. bizományba veszek. Str. Consistorului 12. (völt Batthyány-utca 23. szám) I. emelet jobb. 1000

KITŰNŐ bécsi gyártmányu zongora eladó. Megtekinthető Uranus-Irodában, főpostával szemben. 13919

FRISS Málnási Mária, László, Karlsbadi, Caciulata, Magus és más ásványvizek érkeztek. Kardos Miklós, telefon 686. 4427

NÉGY HP. fafűrészoló gép eladó. Cim a kiadóban. 4424

EGY szöngyeg állvány eladó. Janovics, Strada Barbu Delavrancea (Lahner György-utca) 2. 12993

KIS szalagarnitúra 4000 leért eladó. Érdeklődni lehet Globus iroda Piata Catedralei (Tököl-tér) 1—14. 14072

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szöngyekeket, festményeket, műtárgyakat, régi őrök és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst őrök munkákat. Vidéki megbízásra kituzunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13373

Arany — ezüst tárgyakért Reiner József a Lutheránus a legmagasabb árt fizet templom mellett.

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alerandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 13631

ZAB, tengeri, árpa minden mennyiségben a legolcsóbb napi árban kapható a Széchenyi-malom lisztüzletében. 4343

HASZNALT OLOM megvételeire kerestek Bővebbet a kiadóban.

Ingtalan.

KÜLVÁROSI magánház egyszoba konyhával, havi 150.000 leit forgalmazó fűszerüzlettel, italméréssel, trafikengedélylyel, nagy udvarral 280.000 leiert eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13919

STR. EPISCOPUL RADU (Magyar-utca) 10. sarokház modern üzlethelyiségekkel és lakással eladó. Bővebbet ugyanott háztulajdonosnál. 4445

ARAD-Gájban Str. Hatmanul Arbore (Szeglet-utca) sarokház, volt Eliásné-féle üzlethelyiségekkel, modern lakással, nagy kerttel eladó. Bővebbet Strada Episcopul Radu (Magyar-utca) 10. háztulajdonosnál. 4446

Különféle.

ELVESZETT vasárnap egy fekete bőr retikül fontos iratokkal, fényképpel a Város-ligettől Str. Mocloni (Orczy-utca), Str. Crisan (Karolina-utca) és Bul. Regele Ferdinand (József főherceg-uton) a Str. Teiul Doamnei (Tél-utcáig.) Szives megtaláló illő jutalom ellenében juttassa a waggonyári kabinba. 4425

INGYEN adok harmincezer leles ural há-lószobabutort konyhaberendezéssel, ur-ember részére teljes ellátás adása ellenében. Cimem kiadóban. 4423

RAKTÁRHELYISÉG kiadó Piata Avram Iancu 20. (Szabadság-tér.) 4426

ÜZLETHELYISÉG a város főútvonalán 2 szobás lakással, olcsón eladó. Bővebbet Kardos, Str. Corvin (Hunyadi-utca) 6. — Ugyanott egy csapos felvétetik. 13421

„Marasesti”

Elsőrendű asztalos

CSONTENYV

„Marasesti” Vegyészeti és Enygyárak R. T. Képvisele:

David József

Vécsey-utca 7. 4189

PERFECT

román gépirónót, ki dik-tálás után helyesen ír, 13998 azonnali belépésre keresünk. — Csakis elsőrangú örök jelentkezzenek.

Cim Kelet hírlapiroda

Istállót

raktárhelyiséggel keresünk.

DET Szállítási Vállalat,

Strada Brațianu (Weltzer János utca) 3.

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő bőrtarka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májtoltok és arobőr minden tisztatlansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyészeti gyár: Arad, Micalaca. Budapesten Bertalan-utca 26. Margit creme gyár, Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hason-nemű utánzatoktól. 13891

Mütrágya, Őszi vetőmagvak

az Aradvármegyei
Gazdasági Egyesületnél.

14106

Regatul România Subprefectura
Judetului Arad.

No. 3163—923.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE
MINUENDĂ.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 17 August 1923, oara 11 dimineața se va ține licitație publică în sala cea mică de sedință a Subprefecturii județului Arad, pentru furnizarea a 43 vagoane a 10 tone lemne pentru foc clasa I. necesare birourilor centrale dela Subprefectura Judetului Arad și birourilor prim-pretorilor de plasă, pentru perioada încălzitului 1923—1924.

Licitatia se va ține cu oferte Inchise și sigilate cari până la oara și ziua susamintită ne vor fi predate nouă, iar concurenții sunt obligați a depune în numerar sau efecte garantate de stat, o garanție de 5% din valoarea furniturii urmând ca după adjudecarea concurentul asupra cărui se va ad-judeca să o completeze până la 10%.

Preturile sunt a se înțelege ab-gara de invaginare.

Lemnele se vor preda precum urmează:

25 vagoane Subprefecturii Judetului Arad în Arad iar 18 vagoane câte două celor 9 prim-preturi din plasele Pecica, Arad, Radna, Șiria, Târnova, Chisineu, Ineu, Sebiș, și Hălmeagiu urmând să fie liferate necondiționat până la finea lunii Septembrie 1923.

Taxe de timbru, de înregistrare cum și őrri cari alte taxe pretinse se vor suporta de furnizator.

Afară de acestea dispozițiunile se vor mai observa și dispozițiile cuprinse în art. 72—73, din Legea asupra contabilității publice.

4432

p. Subprefect:
BONEU.